

<https://www.printo.it/pediatric-rheumatology/LV/intro>

Medikamentozā Ārstēšana

Versija 2016

7. Metotreksāts

7.1. Apraksts

Metotreksāts ir medikaments, kas ir izmantots bērniem, kuri vairākus gadus slimo ar vairākām dažādām bērnu reimatiskajām slimībām. Sākumā tas tika veidots kā medikaments cīņai pret vēzi, tā īpašību samazināt šūnu sadalīšanās daudzumu dēļ (proliferācija). Tomēr šī parādība ir nozīmīga tikai lietojot augstākas devas. Lietojot metotreksātu mazās intermitējošās devās reimatisko slimību ārstēšanai, tas sasniedz tā pretiekaisuma efektu ar citu mehānismu palīdzību. Lielākā daļa blakusparādību, kuras ir novērotas lietojot medikamentus lielās devās, neparādās mazo devu lietošanas laikā vai arī tās ir viegli novērot un kontrolēt.

7.2. Devas/ārstēšanas veidi

Metotreksātu galvenokārt var lietot divās formās: tablešu un injekciju veidā. To lieto tikai vienreiz nedēļā, katru reizi vienā un tajā pašā dienā. Parastā deva ir 10-15 mg uz kvadrātmetru nedēļā (parasti līdz maksimālajai devai 20 mg nedēļā). Folijskābes jeb folskābes pievienošana 24 stundas pēc metotreksāta lietošanas samazina dažu blakusparādību parādīšanās biežumu.

Ārstēšanas ceļu, tāpat kā devas, nozīmē ārsts, balstoties uz katra pacienta individuālo stāvokli.

Tabletes absorbējas labāk, kad tās tiek uzņemtas pirms maltītes un labāk kopā ar ūdeni. Injekcijas var tikt ievadītas tikai zem ādas, līdzīgi tāpat kā insulīna injekcijas pret diabētu, bet šīs var ievadīt arī muskulī vai arī retos gadījumos vēnā.

Injekcijām ir labākas uzsūkšanās priekšrocības, kā arī vēdersāpes nepiemeklē tik bieži. Ārstēšana ar metotreksātu parasti ir ilgstoša, līdz pat vairākiem gadiem. Lielākā daļa ārstu iesaka turpināt ārstēšanu vismaz 6-12 mēnešus pēc tam, kad slimība tiek kontrolēta.

7.3. Blakusparādības

Lielākajai daļai bērnu, kuri lieto metotreksātu, ir novērots maz blakusparādību. Parasti tas ir nelabums un vēdersāpes. To var mainīt, uzņemot devu naktī. Parasti tiek izrakstīts A vitamīns un folskābe, lai novērstu šīs blakusparādības.

Reizēm, lietojot zāles pret nelabumu pirms un pēc metotreksāta devas uzņemšanas, var palīdzēt devas mainīšana uz injekciju formu. Citas blakusparādības ir čūlas mutē un mazāk novērojami ir ādas izsitumi. Ļoti retas blakusparādības bērniem ir klepus un elpošanas problēmas. Iedarbība uz asins šūnu skaitu, ja tāda pastāv vispār, ir ļoti maza. Ilgtermiņa aknu bojājumi (aknu fibroze) bērniem ir reti sastopami, tāpēc ka nav citu hepatotoksisku faktoru (toksisku aknām) kā alkohola lietošana.

Ārstēšana ar metotreksātu parasti tiek pārtraukta tad, kad palielinās aknu enzīmi un ārstēšana tiek atsākta tad, kad tie atgriežas normālajā lielumā. Tāpēc ir nepieciešams regulāri veikt asins analīzes metotreksāta terapijas laikā. Infekciju risks parasti nepalielinās bērniem, kuri tiek ārstēti ar metotreksātu.

Ja jūsu bērns ir pusaudžu vecumā, tad citi ierobežojumi var kļūt ļoti svarīgi. Alkohola lietošana ir stingri jāaizliedz, jo tas var palielināt metotreksāta toksisko ietekmi uz aknām. Metotreksāts var kaitēt vēl nedzimušam bērnam, tāpēc ir ļoti svarīgi ievērot parūpēties par kontracepciju, kad jaunietis sāk dzīvot aktīvu seksuālo dzīvi.

7.4. Būtiskākās bērnu reimatisko slimību indikācijas

Juvenīls idiopātisks artrīts.

Juvenīls dermatomiozīts.

Juvenīla sistēmiskā sarkanā vilkēde

Lokalizētā sklerodermija.